

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z GEOGRAFII

Nauczyciel: Mariusz Gajewski

Klasa 1

Dział „Geografia od podstaw”

Uczeń zna:

- pochodzenie nazwy geografia
- dziedziny geografii
- rodzaje źródeł informacji geograficznej
- nazwy i charakterystyka podstawowych rodzajów diagramów
- konstrukcja kartogramu i kartodiagramu
- terminy: krajobraz, wysokość względna i bezwzględna, plan, skala, mapa, poziomice, profile hipsometryczne, rodzaje skal, siatek, map, depresja, równina, góra
- składniki krajobrazu: ożywione i nieożywione
- skalę liczbową, mianowaną i liniową
- podział map ze względu na skalę i treść
- formy ukształtowania powierzchni lądów i dna oceanów

Uczeń rozumie:

- nazwy geografia i diagram
- różnicę między wysokością względną i bezwzględną
- na czym polega generalizacja mapy

Uczeń umie:

- rozpoznawać i opisywać źródła informacji geograficznej, rodzaj diagramu i mapy tematyczne w atlasie geograficznym
- analizować dane tabelaryczne, informacje zawarte w tekście źródłowym
- rysować różne rodzaje diagramów, proste profile hipsometryczne
- porównywać cechy i zjawiska przedstawiane za pomocą tych metod graficznych
- obliczać wysokość względną i bezwzględną na mapie profilu terenu
- zamieniać skalę liczbową na mianowaną i liniową
- przeliczać skalę mianowaną na liczbową
- pokazywać na mapie i na globusie południki i równoleżniki
- znajdować przykłady krain geograficznych na mapach poszczególnych kontynentów
- analizować dane statystyczne; odczytywać odsetek powierzchni kontynentu zajmują wyżyny

Dział „Ziemia – nasza planeta”

Uczeń zna:

- kształt i rozmiary Ziemi
- terminy: widnokrąg, elipsoida, geoida, długość i szerokość geograficzna, czas słoneczny, górowanie Słońca, czas strefowy, czas urzędowy
- elementy linii brzegowej
- rodzaje mórz: śródłądowe, przybrzeżne, śródwyspowe, śródoceaniczne
- nazwy i położenie kontynentów na mapie świata
- nazwy: ruch obrotowy, oś ziemską, granica zmiany daty
- nazwy stref czasowych w Europie
- ruch obiegowy, rok zwykły, rok przestępny, dzienna wędrówka słońca
- następstwa ruchu obiegowego
- cechy i następstwa ruchu obrotowego i obiegowego
- zmiany oświetlenia Ziemi w ciągu roku

Uczeń rozumie:

- różnice pomiędzy siatką kartograficzną i geograficzną
- różnice czasu w Polsce
- różnicę pomiędzy czasem miejscowym, a czasem strefowym

Uczeń umie:

- zaznaczać na schemacie elementy: horyzont, zenit, sfera niebieska
- rysować diagram przedstawiający udział lądów i oceanów w ogólnej powierzchni kuli ziemskiej
- wskazywać na mapach poszczególnych kontynentów wybrane zatoki, półwyspy, cieśniny i wyspy
- zaznaczać na globusie indukcyjnym południki i równoleżniki
- wyznaczać kierunki świata w dowolnym punkcie mapy
- określać współrzędne geograficzne wybranych punktów na mapie i globusie
- obliczać prędkość obrotu Ziemi na Równiku, różnicę czasu miejscowego pomiędzy dwoma miejscami na Ziemi, wysokość słońca na danej szerokości geograficznej w różnych porach roku, rozciągłość równoleżnikową i południkową
- odczytywać z mapy godzinę czasu strefowego
- analizować tekst źródłowy
- podpisać na rysunku Równik, zwrotniki, koła podbiegunowe

Dział „Elementy środowiska”

Uczeń zna:

- terminy: atmosfera, litosfera, hydrosfera, biosfera, pedosfera, pogoda, izoterma, amplituda, wyż, niż baryczny, izobara, izohieta, klimat, prądy morskie, fen, gleba, wulkan, epicentrum, litosfera, erozja, akumulacja, delta, estuarium, klif, abrazja, akumulacja
- budowa wnętrza Ziemi, atmosfery, zasoby hydrosfery, skład powietrza atmosferycznego
- nazwy: jednostek i składników pogody, stref klimatycznych i krajobrazowych, czynników klimatotwórczych, wewnętrznych procesów geologicznych, zewnętrznych procesów geologicznych
- miejsce występowania i znaczenie pasatów, monsunów i bryzy
- cyklony tropikalne, wiatry górskie
- rodzaje chmur i opadów
- rozmieszczenie opadów na Ziemi
- piętra roślinne
- podział na krajobrazy strefowe, astrefowe / wulkaniczne, wysokogórskie, krasowe /
- rozmieszczenie krajobrazów antropogenicznych: rolniczych, miejsko - przemysłowych
- rozmieszczenie podstawowych typów gleb na Ziemi
- budowa wnętrza Ziemi
- budowa litosfery i podział na płyty
- przykłady form rzeźby na kuli ziemskiej powstałych w efekcie różnych procesów (rozmieszczenie łańcuchów górskich, wulkanów i rowów tektonicznych)
- przykłady form rzeźby na kuli ziemskiej powstałych w efekcie różnych procesów (rzeźba krasowa, doliny rzeczne i polodowcowe, wybrzeża klifowe i mierzejowe oraz formy polodowcowe)
- największe rzeki, jeziora
- tereny zlodowaczone na Ziemi
- lodowce na kontynentach
- elementy lodowca
- procesy związane z działalnością lodowca
- działalność wód lodowcowych - procesy związane z działalnością morza
- typy wybrzeży morskich
- erozyjna i akumulacyjna działalność wiatru
- pustynie kuli ziemskiej

Uczeń rozumie:

- oddziaływanie pomiędzy poszczególnymi sferami
- zależność wysokości Słońca od szerokości geograficznych
- odchylenie kierunku wiatrów na półkuli północnej i południowej
- sposób powstawania chmur i opadów atmosferycznych
- zależność pomiędzy nazwą strefy klimatycznej, a szerokością geograficzną
- zależność pomiędzy glebą, a podłożem skalnym
- związki pomiędzy procesami geologicznymi, a formami rzeźby

Uczeń umie:

- rozpoznawać związki na zdjęciach
- opisywać przykłady związków wpływu środowiska na rozmieszczenie i życie człowieka oraz wpływ działalności człowieka na środowisko
- obliczać: średnią temperaturę, amplitudę temperatury
- analizować przebieg izoterm na mapie świata
- omawiać mechanizm powstawania wiatrów
- wskazywać na mapie rozmieszczenie wiatrów
- rozpoznawać rodzaje chmur na podstawie obserwacji terenowych i analizy zdjęć
- charakteryzować czynniki wpływające na klimat
- wskazywać rozmieszczenie prądów morskich
- omawiać i pokazywać na mapie strefy klimatyczne
- rozpoznawać klimat na podstawie przebiegu temperatur i opadów na klimatografie
- pokazywać tereny rolnicze i przemysłowe oraz wielkie miasta
- pokazywać gleby i strefy roślinne na mapie świata
- charakteryzować różne rodzaje gleb
- pokazywać na mapie świata miejsca występowania procesów geologicznych
- pokazywać elementy hydrosfery na mapie
- wskazywać na mapie wielkie systemy rzeczne
- wskazywać przykłady terenów zlodowaconych współcześnie i w przeszłości

Klasa 2

Dział „Polska – położenie i terytorium”

Uczeń zna:

- wielkość terytorium Polski / porównanie z innymi państwami /
- nazwy i współrzędne skrajnych punktów
- symbole narodowe / godło, barwy narodowe, hymn Polski
- informacje na temat organizacji państwa
- cechy podziału administracyjnego Polski
- terminy: strefa ekonomiczna na morzu, morze terytorialne, wody wewnętrzne

Uczeń umie:

- omówić położenie geograficzne Polski na tle Europy
- określić współrzędne geograficzne skrajnych punktów
- obliczać na podstawie mapy odległość rzeczywistą pomiędzy dwoma miastami
- umiejscowić dane miasto w danym województwie

Dział „Środowisko przyrodnicze Polski”

Uczeń zna:

- nazwy: er i okresów geologicznych oraz ważniejszych wydarzeń z przeszłości geologicznej Polski, zlodowaceń w Polsce
- terminy: margle, dolomity, kwarcyty, łupki, orogeneza, przejściowość klimatyczna, izoterma, izohieta, izobara, amplituda, gleba
- ogólny podział skał
- nazwy i rozmieszczenie ważniejszych surowców mineralnych Polski / węgiel kamienny, brunatny, sól kamienna, siarka, rudy miedzi, surowce skalne /
- cechy ukształtowania powierzchni Polski / przewaga nizin, nachylenie z południa ku północnemu – zachodowi /
- wysokości ważniejszych punktów / Wieżyca, Łysica, Śnieżka, Rysy, Raczki Elbląskie /
- charakterystyka klimatu Polski / strefa umiarkowana /
- rozmieszczenie i przebieg temperatury i opadów w Polsce
- zlewiska mórz, do których należy terytorium Polski
- charakterystyka dorzeczy Wisły i Odry / asymetria, niskie i wysokie działy wód /
- rozmieszczenie najlepszych gleb w Polsce
- podstawowe zbiorowiska roślinne Polski
- skład gatunkowy lasów
- podstawowe gatunki zwierząt Polski

Uczeń rozumie:

- różnicę pomiędzy krajobrazem młodoglacjalnym, a krajobrazem staroglacjalnym
- wpływ na pogodę w Polsce wilgotnych mas powietrza napływających z O. Atlantyckiego
- związki pomiędzy szerokością geograficzną, ukształtowaniem powierzchni, położeniem względem morza, kierunkiem napływu mas powietrza a klimatem

Uczeń umie:

- odczytać wydarzenia z dziejów geologicznych Polski na podstawie przekrojów geologicznych
- wskazać na mapie zasięg zlodowaceń
- opisywać formy polodowcowe
- rozpoznawać wybrane okazy skał
- posługiwać się mapami i tabelami
- wskazać na mapie pasy wzniesień i obniżień
- wyjaśnić przyczyny zanieczyszczenia wód powierzchniowych
- kreślić diagramy liniowe
- opisywać podstawowe rodzaje gleb
- podawać przykłady gleb strefowych i astrefowych

Dział „Ludność Polski”

Uczeń zna:

- zmiany liczby ludności w przeciągu ostatnich 100 lat
- terminy: przyrost naturalny, wyż i niż demograficzny, gęstość zaludnienia, wskaźnik urbanizacji, aglomeracja, konurbacja, migracje wewnętrzne i zewnętrzne
- piramida wieku i płci
- podział społeczeństwa na poszczególne grupy wiekowe
- struktura zatrudnienia w Polsce i problem bezrobocia

Uczeń rozumie:

- problem starzenia się społeczeństwa
- wpływ aktywności zawodowej na strukturę zatrudnienia
- znaczenie migracji zewnętrznych

Uczeń umie:

- obliczać współczynnik przyrostu naturalnego, gęstość zaludnienia, saldo migracji i przyrostu rzeczywistego
- odczytywać informacje z diagramów słupkowych i wykresów liniowych
- analizować tabele statystyczne
- wskazywać na mapie wielkie miasta Polski

Dział „Geografia gospodarcza Polski”

Uczeń zna:

- struktura upraw w Polsce
- rodzaje hodowli w Polsce
- podział przemysłu na sekcje
- źródła energii odnawialnej i nieodnawialnej
- hutnictwo metali, przemysł elektromaszynowy, chemiczny, drzewny i spożywczy
- podział usług i ich charakterystyka
- rodzaje transport
- obszary o wybitnych walorach turystycznych
- zanieczyszczenie powietrza, wody i skażenie gleb
- formy ochrony krajobrazu w Polsce

Uczeń rozumie:

- zmiany polskiego rolnictwa po wejściu do UE
- zasady zrównoważonego rozwoju

Uczeń umie:

- odczytywać nazwy województw, w których występuje przewaga danej uprawy i hodowli
- charakteryzować surowce metaliczne, energetyczne, chemiczne i skalne oraz rodzaje transportu
- wskazywać: miejsca wydobycia poszczególnych surowców, rozmieszczenie lotnisk, portów, kanałów - pokazywać na mapie gospodarczej rozmieszczenie poszczególnych przemysłów
- opisywać walory turystyczne Polski

Dział „Regiony geograficzne Polski”

Uczeń zna:

- region Zachodniego Mazowsza
- pochodzenie Kotlin i Karpat / zapadlisko tektoniczne i góry fałdowe/
- budowa geologiczna Sudetów
- rozmieszczenie większych miast
- stare góry fałdowe na przykładzie Gór Świętokrzyskich
- cechy krajobrazu młodoglacjalnego
- rozmieszczenie krain geograficznych w obrębie pasów ukształtowania powierzchni, nazwy większych jezior i rzek
- charakterystyka statystyczna: powierzchnia, średnia głębokość, maksymalna głębokość, zasolenie Morza Bałtyckiego

Uczeń rozumie:

- znaczenie turystyczne i gospodarcze poszczególnych krain geograficznych Polski
- wpływ małej wymiany wód Bałtyku z M. Północnym
- znaczenie gospodarcze Bałtyku: połowy, bogactwa mineralne polskiej strefy ekonomicznej

Uczeń umie:

- charakteryzować krajobraz i gospodarkę Pogorza Karpackiego, Beskidów, Pienin, Podhala i Tatr.

Klasa 3

Dział „Zróżnicowanie środowiska przyrodniczego Polski”

Uczeń zna:

- cechy terytorium i nazwy państw sąsiadujących z Polską
- nazwy i miejsca występowania głównych surowców mineralnych Polski
- rozmieszczenie temperatury i opadów oraz długość trwania okresu wegetacyjnego
- wybrane terminy: min. margiel, izoterma, bielica, torfowisko, klif, morena, „czarna trójkąt”
- nazwy i rozmieszczenie największych rzek i jezior; najlepsze gleby i roślinność naturalną

Uczeń wie:

- że, Polska leży w klimacie umiarkowanym, prawie w całości leży w zlewisku Bałtyku
- jakie bogactwa znajdują się w polskiej strefie ekonomicznej Bałtyku

Uczeń umie:

- czytać treść map i wyszukiwać potrzebne treści w podręczniku
- posługiwać się mapami ogólnogeograficznymi, tematycznymi i konturowymi

Dział „Podział administracyjny Polski i ludność”

Uczeń zna:

- terminy: urbanizacja, aglomeracja, konurbacja, strefa podmiejska,
- podział terytorium Polski na województwa, powiaty, gminy
- liczbę ludności Polski, jej rozmieszczenie, strukturę wiekową i zawodową, rozmieszczenie miast

Dział „Gospodarka Polski (Przemysł, rolnictwo, usługi)”

Uczeń zna:

- terminy: lesistość, retencja wody, erozja gleby, handel zagraniczny, import, eksport, bilans handlowy, kłeska ekologiczna, rezerwat
- lokalizację największych zakładów przemysłowych i okręgów przemysłowych
- główne rośliny uprawne Polski
- lesistość i skład gatunkowy drzewostanu
- wybrane tereny chronione w Polsce /parki narodowe/

Uczeń wie:

- że, przyrodnicze warunki rozwoju rolnictwa w Polsce w porównaniu z innymi krajami są korzystne
- że, poziom rozwoju rolnictwa jest niższy niż w Unii Europejskiej

Uczeń umie:

- posługiwać się różnymi źródłami informacji geograficznej
- czytać mapy gospodarcze, m. in. Mapy upraw rolniczych
- korzystać z przewodników turystycznych

Dział „Krainy geograficzne Polski”

Uczeń zna:

- nazwy, rozmieszczenie i charakterystykę krajobrazu głównych krain geograficznych Polski: pobraże, pojezierzy, nizin, wyżyn, kotlin i gór
- podział administracyjny województwa, zabytki i inne ciekawe miejsca
- bogactwa mineralne, gałęzie przemysłu oraz ważne obiekty turystyczne